

*Подтикан І. В.,
практичний психолог, спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії,
педагогічне звання «практичний психолог-методист»*

*Цвелих Н. В.,
заступник директора з навчально-виробничої роботи,
викладач дисципліни «Фізіологія»,
спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії.
Кременчуцький медичний
фаховий коледж імені В. І. Литвиненка
м. Кременчук*

ІНТЕГРОВАНІЙ ПРОЕКТ «ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧЕ ТА БЕЗПЕЧНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ» (ДЛЯ СТУДЕНТІВ, ХВОРИХ НА ЦУКРОВИЙ ДІАБЕТ)

Студент, котрий з перших днів навчання в коледжі, незважаючи на статус дитини-інваліда, успішно себе реалізує і на заняттях, і на виробничих практиках, і в освітніх проектах, — можливо сьогодні? Упевнено відповідаємо: ТАК! За умови, що якісно забезпечений психолого-педагогічний супровід його освітньої діяльності. Приклад – Чередниченко Віталій, студент відділення за спеціалізацією «Стоматологія ортопедична», відмінник, активіст студентського клубу «Веселка» (аматор самодіяльності) та студентського навчально-дослідного товариства коледжу «In spe!», переможець міського конкурсу «Студент року. 2020» (м. Кременчук), дипломант обласної науково-практичної конференції «IMEDSCOP - 2021» (Українська медична стоматологічна академія (м. Полтава)). І не він один, бо ми переконані, що лише за сприятливих умов навчання в коледжі, коли кожен студент «включений» у роботу з викладачами та отримує всебічну підтримку, позитивну мотивацію своєї діяльності, можлива його повна самореалізація. Для створення умов адаптації здобувачів освіти та успішної співпраці «викладач-студент», ми впроваджуємо інтегровані освітні проекти, один із яких представляємо.

Актуальність зумовлена завданнями соціального та психолого-педагогічного супроводу освітнього процесу. Будь-яка хронічна хвороба, особливо індивідуалізуюча, здійснює суттєвий вплив на особистість хворого. Найбільш вразливою віковою групою в цьому відношенні є підлітки. Вплив хвороби на розвиток особистості у цьому віці може призводити (прямо або опосередковано) до певних аномалій (патологічних або непатологічних змін характеру), трансформацій у мотиваційній сфері особистості, до зміни міжособистісних стосунків, а також викликати стійкі негативні психічні стани, що у свою чергу, провокують структурну перебудову системи потреб та мотивів, зниження рівня психічних можливостей. Це призводить до обмеження контактів з людьми, до викривлення уявлень про своє майбутнє професійно дезорієнтовані [1, с. 39].

У наш час активізується процес удосконалення підходів до професійної підготовки майбутніх фахових молодших бакалаврів. Це зумовлено вимогами до підготовки спеціалістів відповідно до світових освітніх стандартів.

В інформаційному обігу з'являються цікаві праці, присвячені вдосконаленню сутнісних основ професійної освіти (О. Дубасенюк, І. Зязюн, Н. Ничкало та ін.); технологізації вищої освіти (П.Воловик, І. Дичківська, А. Нісімчук, О. Падалка та ін.); дослідженню ціннісних орієнтацій студентів закладів вищої освіти (Е. Воронцова, Ю.Івженко та ін.) тощо. У педагогіці й суміжних науках накопичуються наукові уявлення про сутність людини і її природи (П. Анохін, С. Рубінштейн та ін.), обґрунтуються теоретико-методологічні засади медичної освіти (Я. Цехмістер та ін.) Велика увага приділяється культурі здоров'я та здоров'язберігальним технологіям.

Поняття «культура здоров'я» було введено в науковий обіг В. Клімовою у другій половині 80-х років ХХ ст. Розуміючи культуру здоров'я як результат здорового способу життя, вона підкреслювала, що «культуру здоров'я визначає вміння жити, не шкодячи своєму організму, а приносячи йому користь» [12]. Як бачимо, культура здоров'я - поняття не стільки медичне, скільки педагогічне, психологічне, духовне й соціальне. Тому його сучасне трактування здійснюється в контексті культурологічного підходу. С. Кириленко та ін. стверджують, що «культура здоров'я – це важливий компонент загальної культури людини, обумовлений матеріальним і духовним середовищем у системі цінностей, знань, потреб, умінь і навичок формування, збереження, зміцнення її здоров'я» [11].

Під здоров'язберігальними технологіями М. Смирнов розуміє технології, що створюють безпечні умови для перебування, навчання та праці навчальному закладі ; ті, що вирішують завдання раціональної організації виховного процесу (з урахуванням вікових, статевих, індивідуальних особливостей і гігієнічних вимог), відповідності навчального та фізичного навантаження можливостям підлітків.

Упровадження проекту:

Упровадження проекту поетапне, цілеспрямоване, відповідає меті реалізації.

Мета:

- впровадження інформаційно-просвітницьких технологій серед учасників навчально-виховного процесу щодо організації психолого-педагогічного супроводу студентів коледжу, котрі хворіють на цукровий діабет та їхніх батьків;

- формування орієнтації на здоровий спосіб життя та навичок адаптивності до умов навчання інсулінозалежних студентів;

- створення оптимальних умов комфортного освітнього середовища та організація методичного забезпечення реалізації інтегрованого Проекту;

- підвищення якості надання психологічних, соціально-педагогічних послуг у системі освітньо-професійної підготовки молодших спеціалістів.

Завдання:

Забезпечити соціально-психологічних супровід студентів, котрі страдають на цукровий діабет з метою адаптації та створення безпечних умов навчання та знаходження у навчальному закладі

Людські ресурси:

- практичний психолог,
- соціальний педагог коледжу,
- лікар-ендокринолог,
- лікар-терапевт,
- інструктор ЛФК,
- лікар-дієтолог,
- медичний працівник коледжу
- цільова група студентів.

Розробники проекту:

- практичний психолог,
- лікар-педіатр (ендокринолог)

Організаційний комітет:

Психолог (діагностика, оцінка результатів, корекція, профілактика, психологічна освіта).

Лікар-ендокринолог (роз'яснювальна робота щодо хвороби – цукровий діабет, дотримання правил здорового способу життя).

Голова ради кураторів груп (роз'яснювальна методична робота з кураторами груп, проведення семінарів, «круглих столів»).

Основні етапи впровадження:

1. Розробити та затвердити програму Проекту для студентів, хворих на цукровий діабет.
2. Узгодити напрямки роботи Проекту з міським Управлінням охорони здоров'я та залучити фахівців практичної охорони здоров'я.
3. Узгодити напрямки роботи Проекту зі спеціалістами Центру практичної психології та соціальної роботи Полтавського обласного інститут післядипломної педагогічної освіти імені М. В. Остроградського.
4. Залучити до укладання та реалізації Проекту практичного психолога, соціального педагога коледжу, лікаря-ендокринолога, лікаря-терапевта, інструктора ЛФК, лікаря-дієтолога, медичного працівника коледжу.
5. Підготувати проект наказу про створення групи та реалізації Проекту.
6. Розробити, затвердити напрямки та план реалізації Проекту.
7. Створити цільову групу учасників Проекту, умотивованих щодо проведення просвітницької роботи.
8. Провести діагностичний мінімум щодо визначення особистісної та ситуаційної тривожності на початку Проекту та після проведення запланованих заходів в межах Проекту.
9. Отримати ліцензію від фахівців лікувально-профілактичних закладів міста та спеціалістів ЦППСР ПОППО.
10. Підготувати методичні рекомендації для учасників реалізації Проекту.
11. Забезпечити психолого-педагогічну просвітницьку діяльність педагогічного колективу та батьків студентів з метою поліпшення процесу навчання хворих на цукровий діабет.
12. Укласти посібник методичних рекомендацій для використання на лекційних та практичних заняттях з клінічних дисциплін з теми «Цукровий діабет».
13. Упровадити реалізації заходів проектів у навчальних закладах області та міста.

Рівень реалізованості:

На даному етапі завершена інформаційно-організаційна робота сформована робоча група та цільова група студентів, хворих на цукровий діабет.

Очікувані результати:

1. Зняття рівня тривожності, розвиток комунікативних навичок студентів-діабетиків.
2. Дотримання алгоритму поведінки студентів, хворих на цукровий діабет, у разі погіршення стану здоров'я в умовах навчального закладу.
3. Формування навичок надання невідкладної допомоги студентам-діабетикам серед викладачів та одногрупників.
4. Формування навичок дотримання правильного здорового способу життя студентів-діабетиків.
5. Впровадження Проекту в освітнє середовище вищих навчальних закладів, професійно-технічних закладів і шкіл міста.
6. Заохочувати студентів до вдосконалення навичок просвітницької діяльності медичної сестри загальної практики – сімейна медицина, фельдшера центрів сімейної медицини та ФАПів.

Методи і технології проекту:

Методи проекту:

Словесні (бесіда, лекція, інтерв'ювання, пояснення, розповідь, діалог).

Наочні (малюнки, плакати, відеофільми).

Проектні (моделювання ситуацій, шляхи виходу із проблемних ситуацій).

Метод гри (рольові, профорієнтаційні ігри).

Графічні методи (складання схем, таблиць).

Технології проекту:

№ з/п	Види технологій	Особливості застосування	Де застосовуються
1. Технології збереження і стимулювання здоров'я			
1	Рухливі спортивні ігри	Проводяться відповідно до вікових особливостей дітей	Хореографія, фізична культура, ГПД, оздоровчий табір
2	Ритмопластика	Проводяться відповідно до вікових особливостей дітей	Хореографія, фізична культура, рухливі перерви
3	Релаксація	Рекомендується всім профілактика перевтоми	У всіх видах діяльності
4	Гімнастика для очей	Рекомендується для всіх вікових категорій	У всіх видах діяльності
2. Технології навчання здорового способу життя			
1	«Рівний - рівному» (МОНУ)	Рекомендується студентам-підліткам	Цільова група студентів
3. Корекційні технології			
1	Арт-терапія	Рекомендується цільовій групі студентів	Заняття психолога, інших фахівців
2	Технології музичного впливу	Рекомендується як допоміжний засіб, як частина інших технологій	У всіх видах діяльності
3	Казкотерапія	Рекомендується цільовій групі студентів	Заняття психолога
4	Технологія корекції поведінки	Проводиться індивідуально або в загальній цільовій групі	Заняття психолога

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Безруких М. М. Здоровьесберегающие образовательные технологии. Москва : Наука, 2004. 465 с.
2. Ващенко О., Свириденко . Готовність вчителя до використання здоров'язберігаючих технологій у навчально-виховному процесі // Здоров'я та фізична культура. 2006. № 8. С. 1–6.
3. Вороній Д. С. Здоров'язберігаюча компетентність студента в соціально-педагогічному аспекті // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. 2006. № 2, С. 25–28.
4. Воронцова Е., Ївженко Ю. Дослідження ціннісних орієнтацій студентів закладів вищої освіти І–ІІ рівнів акредитації / Нові технології навчання: зб.наук.праць. Випуск 93, 2020. с. 58–69.
5. Дзятковская Е.Н. Здоровьесберегающие образовательные технологии: новые акценты. Новосибирск : Наука, 2004. 78 с.
6. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посібник. Київ: Академвидав, 2004. 352 с.
7. Загородняя Л. Н. Сохранение и укрепление здоровья в школе: приобщение учителей к здоровьесберегающей педагогике. Москва: ВАКО. 2006. 124 с.
8. Зданюк В. В. Збереження та зміцнення здоров'я молодого покоління українців як комплексна проблема // Методологія сучасних наукових досліджень : VII наук.-практ. конференція молодих учених, 4–5 листопада 2010 р., м. Харків : зб. матер. / за заг. ред. акад. І. Ф. Прокопенка. Харків: ХНПУ 2010. С. 27–28.

9. Іонова О. М. Здоров'язбереження особистості як психолого-педагогічна проблема / О. М. Іонова, Ю. С. Лук'янова. Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/portal/SocJBum/PPMB/texts/2009-OI/09iomppp.pdf>
10. Карасева Т. В. Современные аспекты реализации здоровьесберегающих технологий // Начальная школа. 2005. № 11.
11. Климова В. И. Человек и его здоровье. Москва: Знание, 1986. 189 с.
12. Московченко, О. Н. Оптимизация физических нагрузок на основе индивидуальной диагностики адаптивного состояния у занимающихся физической культурой и спортом (с применением компьютерных технологий): автореф. на соиск. учен. степ. докт. пед. наук: спец. 13.00.04. Москва, 2008. 62 с.
13. Педагогическая технология: учеб. пособ. / науч. ред. М. Е. Поленова. Белгород: Изд-во Белгор. гос. ун-та, 1998. 400 с.
14. Смирнов Н. К. Здоровьесберегающие образовательные технологии и психология здоровья в школе. Москва: АРКТИ, 2003. 270 с.
15. Чернишов О. І. Стратегічні напрямки здоров'язбереження в освіті // Здоров'я через освіту: матеріали міжгалузевої регіональної науково-практичної конференції, 22 квітня 2009 року. Т. 1. С. 13.